

Relat de Festa Major 2011

A causa d'un imprevist l'any 2010 no vam tenir relat, però enguany l'escriptor Vicenç Villatoro reprèn la figura del relator de la Festa Major.

Relat del 1r dia de Festa Major

Zero (dijous, sis de la tarda)

No quedarem bé. Els de Terrassa tenim aquest pànic: no quedar bé. I això que ara tenim el Xavi, que el pots portar a tot arreu. El del Barça, vull dir. De la festa dels blancs i els blaus de Granollers no en sé res. Vaig venir a la roda de premsa de presentació i em va semblar entendre alguna cosa. Equivocada? Figura que n'he de fer el relat. El que vull fer és una sèrie d'instantànies impressionistes, com els fulls d'un dietari. Apuntar impressions. No una pel·lícula, sinó un àlbum de fotos. Quedarem bé? Ai, ai, ai.

Aquesta és la intenció. Però les intencions han de ser modificables, quan topen amb els fets. Si no, si les intencions són més fortes que els fets, acabes complint el lema dels mals periodistes: *que la veritat no sigui mai un obstacle per fer un bon reportatge*.

A la roda de premsa de presentació, la granota onomatopeica i petonera d'ulls de colors diferents em va semblar una troballa. Salta, canta i fa petons. Magnífic. N'hi vaig portar als meus néts i buscaré el merchandasing (o com es digui i s'escrigui) complet. Jo n'hi dic Gina. Però això és una broma privada. Estem en el regne de la G, en el punt G de la festa, sense buscar-hi components eròtics: Granota, Granollers, Gina... I la granota s'assembla a una Gina que conec. Tampoc no cal que li digueu.

El meu pare, andalús, gran personatge, especialista en cançons desafinades, balls trepitjant i acudits dolents –el contrari del tòpic sobre l'andalús- explicava en el seu castellà infantil de Castro del Río la història d'un home que tenia els ulls de dos colors: *tenía un ojo blanco y el otro azulao*. En el seu andalús *azulado*, de blau, i *a su lado*, al seu costat, es pronuncien exactament igual. Doncs l'acudit dolent va ser la prefiguració del retrat de la granota Gina de Granollers. *Olé mi padre!*

Blancs i blaus. Vaig preguntar per què s'és blau o blanc. Si és per ideologia, carlins i liberals, de missa o menjacapellans, del Barça o de l'Espanyol... Com a Terrassa els de l'hoquei –jo no en sóc- poden ser de l'Atlètic o de l'Egara i són estranys els matrimonis mixtes (a casa en tenim un). O a Valls pots ser de la Vella o de la Jove. Em van dir que va com va. Que no hi ha res que ho diferenciï d'entrada. Millor. Amb el pas dels anys i en la distància, tots els blancs i blaus de la història passen a endevinar-se fruit de l'atzar, les circumstàncies i el que eren a

casa teva de petit: la Biga i la Busca, els nyerros i els cadells. I més que en podríem trobar. El plaer de ser dos. De competir. El plaer de ser. Alguna cosa.

He quedat a la Porxada, a les sis. M'ha semblat que quedar a la Porxada ja és fer festa major. Una ciutat és per damunt de tot una plaça. I una plaça és per damunt de tot un mercat i un escenari. Un lloc on es va a comprar i vendre i on es va a mirar i a que et mirin. L'àgora grega? No! Una cosa molt més sofisticada. L'oci i el negoci. Sota els porxos. Enmig de la plaça.

U. Dijous, a partir de les cinc de la tarda

El relator, terrassenc i foraster, passeja pel centre de Granollers i no entén fava. Vull dir que per al foraster aquestes hores de festa tenen una certa estructura de caos. Però saps i entens que és un caos fictici, que només t'ho sembla a tu, que això té unes regles i unes rutines, i que tota aquella gentada blanca i blava que es mou magmàticament entén unes claus que a tu se t'escapen. Per què a la mateixa plaça on fa una estona explicaven contes pedagògics i benintencionats ara hi ha uns *pàjaros* vestits d'escocesos que munten coreografies etíliques i s'aixequen les faldilles? Saps que hi ha una lògica. No saps quina. Les festes, com les misses, estan pensades per als fidels: són els qui saben què carai s'ha de fer quan el capellà diu allò del *doneu-vos la pau*.

És normal que hi hagi tants i tants adolescents, que s'assemblen tant entre ells i entre elles, uniformats de blanc i blau i texans, pels carrers de Granollers? És una anyada especial? Va passar alguna cosa estranya fa catorze o quinze anys? Una apagada sobtada de la llum?

Hi ha circumstàncies on la gent va vestida d'allò que és. Vull dir que ho proclama amb la seva indumentària. Blaus i blancs. Com un manifest de roba. A Irlanda, no deixen entrar als pubs amb samarretes de futbol, per evitar bufetades: dir què ets i qui ets a través de la indumentària és potencialment perillós. A Jerusalem, tothom porta al damunt una peça de roba que explica qui és: un kefiyya, una kipà -segons de què és la kipà, si de punt o de roba, saps què vota qui la porta- el vestit negre dels hassidim, els hàbits dels cristians de tota mena... A *Braveheart*, els del Gibson es pintaven a la cara els colors de la tribu. Aquí, ho fan els hooligans. I els blancs i els blaus, a la festa de Granollers. Els colors de la tribu. Encara que sigui una tribu circumstancial i festiva. El gust per la primer persona del plural.

Blau i blanc. Però als balcons no hi ha banderes blaves o blanques. Hi ha banderes blaves i blanques, no pas en versió perica, a ratlles, sinó en una mena de versió daltònica de la bandera vaticana o la polonesa. Banderes de síntesi. A l'Ajuntament, cap bandera, excepte la blava i la blanca. Estat d'excepció simbòlica. Però la botiga s'infla de vendre samarretes, mocadors, diuen que fins i tot condons (jo no ho he vist) dels uns, dels altres o dels de més enllà. Neutralitat en l'espai públic. Però individualment, tothom sap de què és. I tothom ho vol proclamar. Encara que sigui al tanga.

Entremig del blau i el blanc, algun blaugrana. Vaja, molts. No sé si és una sortida per la tangent. És una tribu diferent. Demà juga el Barça. Es notarà, a la festa? (Precs i preguntes: hi ha algun lloc on aquest relator pugui anar a veure el partit sense traïr la seva feina de relator i desconnectar-se de la festa? Un espai d'intersecció, vull dir).

Comentari políticament incorrecte. De la mateixa manera que els paletes, quan comencen una obra, el primer que fan és una cartografia de la geografia humana de la zona, el relator aprofita aquest primer passeig per inventariar les senyores que, al seu parer, fan més goig.

És un qüestió de gustos. I no siguem hipòcrites: la festa també és això. Sempre ha estat això, també.

Ara me la jugo i em poso on no em demanen. A risc de prendre mal. En qualsevol rivalitat, com la dels blancs i els blaus, no està gens malament que hi hagi una certa, diguem-ne, diferència de mida, de magnitud. Perquè això sempre ajuda a diferenciar el propi discurs. Quan n'hi ha un de més gran i un de més petit, el petit tendeix a construir un discurs a la manera de l'Acció Catalana del temps de la República: *pocs i bons*. És més important la qualitat que la quantitat. Una certa aristocràcia espiritual, però també una certa comoditat en el paper queixós de víctima. Exemples? Si ningú no s'ha d'ofendre, els de Girona respecte als de Barcelona, els de l'Espanyol respecte als del Barça i els d'Unió respecte a Convergència. Per contra, el gran tendeix a construir un discurs d'una certa displicència, un estar per sobre que es mira l'altre amb paternal compassió. Pobrets. Exemples? Els mateixos d'abans, però a l'inrevés.

Vol dir això que els blancs són uns victimistes ploramiques i els blaus uns fatxendes displicents? No, valga'm déu! Ni ho són ni jo ho podria escriure sense risc a ser unànimement apedregat l'endemà. Vull dir simplement que en les relacions asimètriques es produeixen unes lleus tendències, uns pols extrems als que difícilment s'arriba, però que ajuden a construir discurs. Que ningú no s'ho prengui malament. És caricatura. I totes les caricatures són exageracions. Que no és ben bé el mateix que mentides, però que tampoc és ben el mateix que veritats.

Dos. Dijous, a partir de les set de la tarda.

La lògica del cercavila és en el fons la lògica de la plaça mediterrània: l'espectacle és la gent que mira i la que és mirada. Uns desfilen i uns altres s'ho miren. El cercavila perfecte, esfèric, seria aquell que en acabar obligués al públic de les voreres a passar per davant de grallers, diables, gegants i capgrossos, que se'ls mirarien quiets des de l'altra banda de la tanca. Canvi de papers. I tornem a començar.

Una festa és una litúrgia. La gràcia de Granollers és que ha inventat parcialment una litúrgia nova, quan ja n'hi havia una de vella. Els qui hem hagut d'organitzar casaments o funerals civils sabem com n'és de complicat: la santa mare església porta dos mil anys de pràctica, i ho fan molt bé. En la litúrgia de Granollers s'inventen coses i se n'aprofiten de velles: la cadència dramàtica dels entremesos de Corpus i de la Patum, les bèsties de foc i les bèsties que ballen. El colom fent d'àliga i la granota fent de drac. Les tradicions s'inventen, però també s'aprofiten. Les festes es fan amb retalls.

En la litúrgia de la festa, el que més funciona és sempre la victòria del bé sobre el mal, de l'esforç sobre la dificultat. En definitiva, l'èpica. L'èxit general els castells és el seu contingut èpic, el risc de veure la Laura, l'enxaneta menuda, de pocs anys, enfilada al balcó de l'ajuntament amb una faixa. L'èxit dels gegants és que roden tant que poden caure. No hi ha èpica sense risc. L'èpica és sempre la celebració d'una victòria, i l'alleugiment per la superació d'un perill. Tenir l'ai al cor i al final poder respirar.

La veu identifica més que la imatge. Ens reconeixen per la veu gent que no ens ha vist mai. Quan en Pep Callao fa de veu de la plaça, en la festa, la identifica. Sua. Sua molt. També això té èpica. En un moment determinat, fa uns elogis públics, moltes gràcies, d'aquest relator. Dos minuts després diu que hi ha per la plaça algun animal que va amb americana malgrat la calor. Miro i només som ell i jo. Dos. Dos animals. La festa també és això: que dos

minuts després de fer-te la semblança oficial et puguin dir animal.

Pep Bou fa un esplèndid pregó des de l'Ajuntament. No em refereixo al text, correcte, però no pas excepcional. El que és excepcional són les bombolles de sabó. És una imatge poètica: tot de bombolles de sabó que surten del balcó de l'Ajuntament, que s'enlaire al cel com uns globus, que cauen damunt la plaça com una pluja benèfica. És bellíssim. I és una metàfora preciosa. No sé ben bé de què. Hi pensaré.

Veient les bombolles de sabó sortint de l'Ajuntament, em vénen al cap dues cites, en castellà. Una, la del Machado que cantava Serrat: *yo amo los mundos sutiles, ingravidos y gentiles como pompas de jabón*. L'altra, una pintada que vaig veure una vegada prop de Madrid: *Basta de realidades, queremos promesas*. Potser tenim ganes que des dels balcons des d'on abans es proclamaven repúbliques llevin ara bombolles de sabó.

Tres. Dijous, dues de la matinada.

Surto d'escriure les impressions de la tarda i em trobo amb una extraordinària efervescència nocturna. Altra vegada la sensació de caos, o més ben dit de no conèixer les regles del joc: em miro el programa i m'adono que m'he perdut ja coses que violia veure. El concert dels admirats Quico el Cèlio, i les tornades entranyablement surrealistes de les jotes ebrenques: *de Roquetes vinc, de Roquetes vinc, de Roquetes baixo, agulles de cap, agulles de cap, agulles de ganxo...* Els toros embolats políticament correctes de la plaça de la Caserna. L'inquietant indie-pop ibèric dels blaus. Els versots dels diables. El Lipdub del Xiprer. La constatació sorpresa –en primera instància- que aquesta no és una festa dissenyada per veure-la tota. Que s'ha de triar. O dit d'una altra manera, que la festa funciona per un sistema de sistole i diàstole: hi ha moments que s'aplega en actes transversals, unitaris, per a tothom –com el cercavila i el pregó- i moments en els que es fragmenta i dispersa. Ara és un moment de dispersió. La festa com a coalició de festes fetes a mida.

Passejo una estona per la Porxada i la carretera. La idea de la coalició de festes. O de pells de ceba: hi ha un nucli que és la festa programada de blancs i blaus i al seu damunt una sèrie de sortides nocturnes juvenils més o menys convencionals, de gots de plàstic i ampolles, que de vegades coincideixen i de vegades no. A la porxada, gent que passeja i beu, molt jove, en quadrilles, no necessàriament de colors. A la carretera, les guapes blanques proposen coreografies variades a la recerca d'un hipotètic rècord. Beure i ballar. La nit. Jo vaig a retiro.

El relator té publicat un llibre –un dietari de notes com aquestes- que es titula *L'ofici de mirar*. Aquest és l'ofici del relator: mirar. I explicar el que has vist. És també l'ofici del periodista. I potser també, aquí hi hauria més a discutir, el de l'escriptor. En definitiva, ser espectador. Que vol dir no ser actor. Situar-se a la platea. No a l'escenari. L'ofici de mirar implica una certa exterioritat. També una certa soledat. La festa de la tarda, la del cercavila i el pregó, pot ser mirada. La de la nit, beure i ballar, ha de ser viscuda. I el relator, per ofici i per caràcter, travessa des de fora la festa dels altres: joves i grans, més joves que grans, amb la dolça embriaguesa de la dansa i el mojito, amortitzant el color de bronze conquerit en les setmanes d'estiu. Ho fa amb un somriure que vol ser de complicitat i potser és d'enveja, en qualsevol cas de distància. L'ofici de mirar.

Relat de 2n dia de Festa Major

Quatre. Divendres, onze del matí

On són? Els mateixos espais que fa una estona, quan vas anar a dormir, estaven plens de gent, màgicament habitats, sorollosos de música i rialles, són ara buits i nets, com en aquelles pel·lícules sobre Manhattan l'endemà de la catàstrofe o com els reportatges de TV3 quan fan un Barça-Madrid. On és, tot aquella gent? Tots dormen? Han anat a treballar a Barcelona? La ciutat té al matí un aire fantasmagòric. No hi ha –felicitats, brigada- ni els rastres plàstics de la nit. I no hi ha la gent. Per tant, és una altra ciutat.

Passeges el matí i l'aire fantasmagòric del centre de Granollers es va poblant de petits nuclis de supervivents. Pes infantil: cotxets amb mares (més que pares; on són, els pares?). Alguns a la Corona fent cua per jugar a futbolín (em resisteixo a catalanitzar-ho). Alguns a la Porxada, esperant amb masoquisme una mascletà a la valenciana que no sembla que els acabi d'entusiasmar, tot i la seva evident potència o precisament per culpa seva. Més tard, alguns a la calma de poble de mar que es respira amb un jazz de primera i un vermut negre –dels blancs- a la plaça Maluquer i Salvador. Pel·lícula de catàstrofes? A estones, més aviat pel·lícula de vampirs. Sembla que si els toca un raig de sol es fondran com els protagonistes de les noves mitologies juvenils. Irrealitat. Com un quadre de De Chirico: molta claror i tot ple d'arestes.

Partides de futbolín. M'informen que puntuen. Això deu ser important: una puntuació no subjectiva, automàtica. El futbolín és un d'aquells esports de fer campana d'escola que es juga diferent a cada poble. S'hi val arrossegar? És a dir, situar la pilota entre les cames d'un davanter i fer un moviment de canell arrossegant-la. Em diuen que no. Aquí, no. S'hi val parar la pilota, a la davantera? Aquí sí. Hi ha llocs que el davanter només pot rematar de primer toc, no aturar-la. Enlloc val fer el molinet, naturalment, però és el que fan els que no hi han jugat mai. T'has d'haver saltat moltes classes a l'institut per jugar bé al futbolín. Ser bo al futbolín et fa sempre una mica moralment sospitós. L'acadèmia era el bar.

Em van dir que el futbolín que coneixem és un invent català. No m'estranyaria. Estem especialitzats en inventar coses posant-hi un pal enmig. Agafem un caramel i un bastó i fem el chupa-chups. Agafem una baieta i li posem un pal i esdevé la fregona, en la Meri, que tinc entès va inventar un compatriota meu terrassenc, el senyor Gunfaus, que va arribar a ser regidor, al crit de: el hombre que puso en pie a las mujeres que estaban de rodillas, fregant els terres amb genolleres.

Iniciació al ball de donzelles davant del Museu. Què es una tradició? Agafar un fet –un ball, una cerimònia, un menjar- que servia per una cosa i continuar-la fent quan ja hem oblidat la cosa per a la qual servia. Una tradició és poder fer Carnestoltes quan ja no fem quaresma. Dinar de Nadal quan mengem pollastre molts dies a l'any. Entremesos de Corpus quan no anem a missa. Balls per recaptar fons per a la dot de les donzelles pobres i recatades quan ja no hi ha dot (i algú diria, però no pas jo, que tampoc no hi ha donzelles pobres i recatades; abans de la crisi, vull dir).

Cinc. Divendres a l'hora de dinar

L'arrossada és l'acte més càlid de la festa major. Literalment. Respira –tornem a viure en les

pel·lícules- un aire de neorealisme italià: només hi falten senyors amb samarreta imperi ajuntat les puntes dels dits i surrant el cul a nens que empaiten gats. Té un aire de càmping en ple agost. Diria que les blavors i les blancors s'hi dilueixen. L'arròs no és gens dolent, per ser fet per tants. Els rituals, imprescindibles. L'spiker, amè. La gent arrossega tots aquells estris sofisticats del pic-nic modern, aquelles neveres que només veus a la platja. I la síndria menjada a queixalades –com deia la meva àvia, per un cèntim, menjar, beure i rentar-te la cara- li acaba conferint aquell to d'estiueig popular, de merendero de les Planes, una mica dels anys trenta.

Pel·lícula italiana. Pels qui vam fer la nostra educació sentimental entre en Modugno, la Cinquetti i el Fellini, això no és cap insult. Però passem del neorealisme costumista al poètic. Comença a tronar, es posa a ploure a bots i barrals, en un instant, i l'escena agafa una intensitat poètica, com l'olor de la terra molla. Gent corrent, amagant-se sota els arbres (o sota les taules), rierols entre la sorra, roba xopa... Estàvem rodant Matrimonio a la italiana i de sobte hem esdevingut extres d'Amarcord.

L'espectacle dels cabells xops enganxats a les cares que riuen, de les samarretes blanques i blaves –aquí les blanques tenen avantatges estratègics- arrapant-se a la pell. Això fa tan estiu com la síndria, el gintònic o la migdiada mentre fan el Tour per la tele. Si recordem dies feliços, sovint són d'estiu. I sovint s'ha posat a ploure, de sobte, a bots i a barrals. I després hi ha sortit el sol, damunt dels arbres que regalimen.

Tarda de pluges intermitents. S'aturarà? Deixarà tibar la corda? De tant en tant, la naturalesa ens recorda que no som del tot els reis del mambo. Que els nostres plans i les nostres il·lusions son fràgils. Que depenem. Aquest vespre no serà igual, si para o no para de ploure. Hi ha moltes hores pencades que es juguen a un sol número a la ruleta, roig o negre, pluja o serena. Per això totes les civilitzacions tenen els seves danses de la pluja (i danses contra la pluja). Ous a les clarisses. Trucs: pactes amb la divinitat del llamp i de la pluja.

Sis. Divendres, a partir de les set de la tarda

Ha parat de ploure i blancs i blaus estiren una corda marinera i aspra enmig de l'antiga carretera, primer en versió infantil i després amb una acumulació de carn i musculatura adulta de molts quilos per banda. Impressionant. Això d'estirar una corda té una imatge de cosa tel·lúrica, neolítica. Segur que la humanitat fa milers d'anys que s'hi dedica. Si ens diguessin que aquí Granollers es fa aquesta competició primigènica i essencial des del temps dels romans, ens ho creuríem. I no. De fet, fa quatre dies. Però potser la gràcia principal d'aquesta festa de Granollers és que de coses inventades abans d'ahir s'ha creat la sensació que ja són de tota la vida.

La relativitat del temps. Del sempre i del mai (amb excepcions). Això es fa des de sempre. Això no s'ha fet mai. Com aquell polític espanyol que en temps de la restauració responia a una pregunta: ¿Estatuto catalán? Nunca, nunca, nunca! I repreguntat quan de temps era nunca, va respondre: como mínimo, seis meses. De sempre, de tota la vida. És a dir, de fa vint anys.

La festa major de Granollers és una tradició inventada. Com totes. Però aquesta està inventada a consciència, gairebé en el laboratori. M'ha semblat magnífic que en fer les obres de peatonalització de l'antiga carretera deixessin les marques permanents per a l'estibada de corda de blancs i blaus. Una manera de dir: això és per sempre. Queda inaugurada una tradició. És aquí per quedar-se.

Granollers té consciència d'haver-se inventat una tradició, una festa major diferent. Per això, la gent pel carrer li pregunta al foraster: què li sembla? No ho havia vist mai, oi? Amb l'orgull, però també amb els nervis de qui presenta als amics la nòvia que ell troba guapíssima, però no sap quin efecte farà als altres. Podríem dir que és una festa major amb molt efecte mirall: que es pren moltes vegades la temperatura, a veure com es troba. Que es pensa molt ella mateixa. Orgull i nervis. En el meu gremi, a escriure sobre escriure en diem paraesciptura. Aquesta és una parafesta.

Algú em diu: en aquesta festa inventada en un laboratori, el mèrit és de qui va tenir la idea genial de dividir la ciutat en dues colles, els blancs i els blaus. Sí, però encara hi ha un mèrit més gran: convèncer a la gent que s'hi apuntés. Aquesta festa, com totes, és una convenció, un pacte. Va, fem com si fóssim dues colles de tota la vida, i com si ens volguéssim mig barallar, mig competir. I la gent s'ho va creure. Va firmar el pacte. El valuós no és tant sols la idea. És que la gent la fes seva.

No us enfadareu, granollerins que pregunteu tantes vegades què ens sembla als forasters la vostra festa? El vostre mèrit no és el què, sinó el com. I encara més que el com, el qui. Programa en mà, hi ha una mica de Patum, una mica de discoteca, una mica de festa major tradicional. Correfocs n'hi ha arreu. Arreu aixequen castells. Està bé l'invent de l'aigua, però hi ha discoteques que també ho fan. La gràcia no està en el programa, és que la gent ho ha omplert i ho ha fet seu. Gent crida gent. No entrem als restaurants buits. El pacte d'agafar un programa i omplir-lo de gent. Aconseguir que uns tiarros tibin amb tota l'ànima un tros de corda de vaixell, en nom de la blancor o de la blavor.

Ho vagi advertir: aniré a veure el Barça. Mentre marca Messi, surten bèsties de foc a la Porxada. Quan Cesc remata la Supercopa, se senten petards del correfoc. Algú diu que potser la celebració del Barça xocarà amb la festa. Al contrari, s'hi suma. El correfoc serveix per celebrar la victòria. Els seus petards són els dels gols. Un ull al televisor, un ull a la finestra. I cap sensació d'infidelitat, de corazón loco. Es pot estimar a la vegada el partit del Barça i el correfoc. I no estar loco.

Aquesta tendència de la festa major de Granollers a pensar-se ella mateixa, a fer parafesta, a tenir miralls i prendre's el pols. La nit dels blancs comença amb un excel·lent audiovisual modernillo -llàstima que els micros ens en tapin la meitat- que és de fet un exercici de paraliteratura: la festa que parla de la festa. Un soneto me manda hacer Violante... Fer el sonet mentre dius que fas un sonet. No sé si m'explico. És una crítica? No! És una constatació. No és una crítica, perquè la fórmula funciona.

El relator ha begut al llarg del dia en vasos blancs i en vasos blaus. S'ha mullat com un ànec

en el final fellinià de l'arrossada. Ha cantat els gols del Barça amb soroll de fons del correfoc. Ha xerrat amb gent de qui no li costaria gens fer-se amic. Ha dinat i ha sopat amb bona gent. Ha tirat arròs a la paella i ha begut vermut negre amb música de jazz. Però el relator no és gaire ballador i no té l'ànim per gaire festa, aquest any. Encara és tan extern com li semblava ser-ho ahir? No se sap mai. El relator, camí de l'hotel, se sorprèn ell mateix xiuxiuejant la cançó aquesta de la festa, la que posen cada dia vint vegades en una mena de versió Super tres... Se li ha quedat enganxada.

Relat de 3r dia de Festa Major

Set. Dissabte, matí i migdia

El dissabte al matí les botigues són obertes -no totes- i les perruqueries són plenes. És un parèntesi, una etapa d'aprovisionament enmig de la festa. El pa i la cervesa. Aprofito per anar al barber. Els unisex són plens i triguen a buidar-se: les metxes i els tints porten molta estona. Acabo anant al barber, barber. A retallar la barba, desmadrada per vacances. Feina d'artesania, com en els vells temps. Un plaer. Trobo que això del barber fa dissabte. Dissabte al matí. Un respir i una preparació. Un pas d'alguna mena d'equador mental.

En la festa major de dia, al centre, molt blava i molt blanca, diria que hi ha dues franges generacionals hegemòniques. Els adolescents (i sobretot les adolescents), amb l'uniforme de l'any en curs, pantalons curts i sandàlies, i les parelles amb fills amb cotxet i a coll-i-be. Deuen ser fases diverses d'un baby-boom cíclic. Les puntes d'una piràmide demogràfica, però també els segments que fan i reben la festa. Més cap al tard, surten els fòssils. Però diria que mai no arriben a igualar l'hegemonia d'aquests dos segments de públic. (Alguns fòssils circulem tot el dia, però és que som relators. Oficials o oficiosos).

Una nota amb un dia de retard: us veu fixar en el cel rogent espectacular que hi havia ahir, divendres, darrere l'Ajuntament, vist des de la Porxada, després de la pluja, just abans del partit del Barça? Era de foto del Temps de TV3. Un cel ple de tonalitats, els dits de rosa del sol que escrivia Homer. Pictòric. Ja ho diuen: de vegades les grans coses estan més enllà dels programes i fins i tot de la voluntat de les persones. Ho escric per recordar-ho (no en vaig poder fer fotos, però de vegades les paraules serveixen)

Em vénen a veure un fill i la jove per dinar plegats i veure la festa major. Mala hora. Com que també és festa major a Matadepera, han de tornar-hi cap a les set. Per tant, estan aquí des de quarts de tres fins a les sis. No és el millor moment. Dinar i migdiada. No hi ha gaire gent pels carrers. Ben dinats, els porto al Parc de Torres Villà on grups familiars identificats per colles de colors fan el seu pic-nic estiuenc a l'ombra i preparen laboriosament la migdiada, mentre un grup de gent estirada es dedica a la meditació transcendental entre el tai-txi i la becaina clàssica. Després, els duc a caminar pel centre. No hi ha gaire animació, penso jo, però ells pensen que n'hi ha molta. Quan se'n van, els pregunto: què us ha semblat? Oi que és curiós? Oi que és interessant? Oi que és diferent? Ja semblo de Granollers, jo. (Orgull i nervis)

M'explica el meu fill que la festa major de Matadepera va acabar ahir a bufetades, com passa força vegades, i que avui no obriran les barraques. A Granollers no ha passat cap dia. Toquem fusta. Casualitat? En part, ben segur. Les bufetades de Matadepera solen tenir un cert rerefons social, quillos i pjos, en versió complicada. però tensió social n'hi ha arreu. Perquè allà sí i aquí no. Una hipòtesi, com totes parcial: quan la festa la fa la gent, la gent la

protegeix; quan li fan, alguns la rebenten i alguns vénen de fora a rebentar-la. I a Matadepera ho fan tan bé com poden! Però la participació és també una vacuna contra el rabentisme.

Abans de marxar, mon fill em pregunta què és el que faig, en la pràctica, com a relator de la festa major de Granollers, apart d'escriure. Li explico: caminar. De la Porxada a la Corona i a l'inrevés. Quantes vegades al dia? Una pila. Una festa major és una cercavila. En castellà, molt explícit, un pasacalles. O passes tu els carrers o els passen les coses: els gegants, els bastoners, els diables... L'important és el carrer. Aquí fer festa vol dir ocupar els carrers. Convertir-los en escenari. (Fixem-nos en la nostra festa més específicament catalana: Sant Jordi no és res més que ocupar els carrers amb llibres, fer dels carrers llibreries).

Vuit. El temps de les rajoles.

Un amic meu, poc amant de l'art contemporani, deia que la pintura catalana de fa uns anys té una virtut lloable: la seva claredat, que cadascú fa exactament allò que promet. Què pinta en Tàpies? Tàpies. Què pinta en Tharrats? Terrats. No tenia raó. Però aquesta virtut el té el programa de la festa de Granollers, sector rajola. Què fan al llançament de rajoles? Llançar rajoles. Què fan a la passada de rajoles? Passar rajoles. Quan ho llegeix el foraster pensa que hi deu haver alguna cosa més. Que deu ser més sofisticat, més complexe. Doncs no, explícit i senzill. Llançar rajoles i passar rajoles. Sense més. I una gentada. Llançant, passant, mirant.

Certament, aquest caràcter explícit que tenen els títols del programa quan parlen de rajoles, no el tenen en altres coses: els títols són impossibles de traduir a qualsevol previsió lògica. El programa ens promet una Blancaïna. El neologisme és una contracció d'una Blanca becaïna? Difícil, molt difícil.

Em meravella la simplicitat dels esports granollerins de la rajola. El capteniment olímpic d'unes persones amb casc que agafen una totxana i miren de llançar-la com més lluny millor, sota la mirada atenta d'àrbitres seriosos i uniformats. La concentració entusiasta amb la que un miler de persones, molts d'ells universitaris i fins i tot professors, destinen tota una tarda de dissabte a passar-se rajoles a tota màquina, una feina que segons Los diez mandamientos a l'antic Egipte la feien els esclaus i a cop de fuet. Aconseguir apassionar-se pel món de la projecció de la rajola en l'espai és un altre miracle de la festa de Granollers. Explicat, ningú no s'ho creuria. Llançar rajoles per damunt del cap. Passar-se-les de mà en mà. Amb fervor patriòtic. Ja ho diu la Bíblia: en la senzillesa està la veritat. O potser no ho diu.

Si meravella la concentració del personal passant-se rajoles, encara més meravella la passió mourinhiana del post-partit. Qualsevol diria: en una competició de llançar rajoles o passar-se-les no caldria àrbitre. Error. No tant sols cal, sinó que la seva feina és discutida amb una passió no gens fingida, genuïna. Ha mogut un peu. Els ha mogut tots dos. Al final, aplicarem a la passada de rajoles les tecnologies de la informació, una càmera o un sensor per al peu de cada passador, i una foto-finish per satèl·lit.

Nou. Dissabte, a partir de les nou del vespre.

Si els veiessis els dies de cada dia, quan no és festa major, no els reconeixeries. És un comentari que m'han fet al pas dels McHagum, de les guapes blanques, dels fòssils blaus... La resta de l'any tenen botiga, treballen a la Caixa, a l'Ajuntament, a la Universitat. Potser la festa és per damunt de tot això: la possibilitat de ser un altre. Perquè hi hagi festa cal transformar-se. Sortir del que ets. Esdevenir un altre. Això demana dues coses. Una,

excepció: cap un temps clos, excepcional, diferent a tots els altres. Perquè hi hagi Carnestoltes cal que hi hagi Quaresma. L'altra, algun mecanisme que et permeti sortir de tu mateix. Diguem-ne embriaguesa. En el sentit més ampli del terme. No embriaguen només els mojitos, que també. Pot embriagar el fum de la pólvora. Embriaga el ball (ho sabien els místics medievals). Embriaga la música. Embriaga la multitud. Arribem a la nit del dissabte i em fa l'efecte que el personal s'embriaga, per ser algú altre, per fer el que no faria, per deixar-se anar. I cadascú i cadascuna ho fa a la seva manera. Aigua, foc, ball. Mojito.

La nit del dissabte es bifurca en dues seqüències. Una és a la Porxada. L'espai d'aquesta mena d'embriaguesa. Primer, l'embriaguesa del foc, de la pólvora, de les coses que roden i giren. El correfoc és embriagador. Després, l'embriaguesa de l'aigua. El correfoc és dramàtic i èpic. El correaigua, lúdic i eròtic. El foc fa que et tapis. L'aigua, que et destapis. El correaigua esdevé una exhibició d'hormones adolescents excitades. Saltar i mullar-se. Maneres diferents d'embriagar-se. A alguns, no pas als adolescents, si els veiessis la resta de l'any no els reconeixeries.

Sortint del correfoc i del correaigua pregunten al cronista si s'ha cremat o s'ha mullat. No sé si la pregunta és amb segones. La resposta és, amb segones, que li ha calgut Déu i ajuda per acabar el dia sense mullar-se ni cremar-se. I que potser no se n'ha sortit.

La nit del dissabte, la festa és bifurca per la banda blava cap a un altre gènere: el carnalesc, una mica a la gaditana. La paròdia i l'autoparòdia. Potser més paròdia que autoparòdia, més dit a l'ull a l'altre que no pas riulla davant del mirall. Però també. Comencen, gaditanament carnalescos, amb un concert burlesc i poliafònic. Els blaus que construeixen el seu propi mite -el vi contra l'orxata-, d'alternatius avant la lettre, contra l'establishment blanc. És una manera de veure-ho. Demà en parlarem, d'això. Després, el sarcasme de pinzell més gruixut de la processó -a casa sempre n'havíem dit professó- de sant Blau. La festa és embriaguesa per ser un altre, però és també exaltació d'allò que ets tu o del que creus que ets o del que voldries ser. No és estranya llavors la bifurcació. La festa major també és un carnaval.

Les dues vies de la nit es tornen a trobar -i ho fan físicament- a la Porxada, on acaba la processó del sant Blau: la crema pirotècnica de l'Ajuntament. Un extraordinari espectacle de foc i música, que participa de les dues tradicions. L'embriaguesa de la cultura del foc i la pólvora. La iconoclàstia del Carnaval: cremar el símbol del poder polític, encara que sigui de broma (la crema, no el poder). Apoliticisme anarcoide, prefiguració els indignats? No tant. Més aviat un joc. Iconoclastes moderats, picada d'ull, complicitat marcant territori: tu aquí i jo allà. Aquesta no és una festa canalla. Tampoc és ben bé apta per a tots el públics. Diguem-ne que és una festa que, en la terminologia de l'època, seria para adultos y menores acompañados.

Amb la crema de l'Ajuntament el relator acaba la seva jornada i es posa a escriure. Però ho fa envoltat de músiques que se solapen, de gent que balla i beu, alguns que criden, alguns que pixen, alguns que lliguen. Quan la festa surt del programa i entra en un altre territori, la fiebre del sábado noche multiplicada. Granollers, comarca i guiris de visita, acompanyats de locals. Gent molt jove. Músiques incògnites. Fantàstic, tot plegat. Però bona nit.

Relat de l'últim dia de Festa Major

Deu. Diumenge matí.

Una festa és un llarg espectacle dramàtic. I com tots els espectacles dramàtics, el seu ritme genera dents de serra. El diumenge al matí, solar i plàcid, és la missa i els castells, la plaça i el vermut. Hi ha una certa fatiga acumulada. Son. No sap tan greu que tot plegat s'acabi. Va, rajolers i veredicte, cap a casa. Les persones som mudança. Volem el que no tenim. Salutem amb eufòria l'arribada de l'estiu. Però quan arriba setembre ja tenim fam de jersei i rebequeta. Donem la benvinguda a la festa. Però, com les visites i el peix menut, que als tres dies ja put, la festa només pot estar dalt de tot tres dies seguits. Al que fa quatre, una certa impaciència pel punt i final. És llei de vida.

Vivim temps eclèctics. Algú que estava ahir a la processó iconoclasta del Sant Blau és avui també a la missa solemne a l'església. Això, als anys trenta els hauria semblat impossible: a una banda o a l'altra. Ara pots estar a totes dues. Potser perquè l'ortodòxia ja no és el que era, però tampoc la iconoclàstia és el que era. O potser perquè vivim a l'era del patchwork. Postmodernitat, en diuen. Repicar campanes i anar a la processó.

S'acosta l'hora de les conclusions. Primera pregunta: què t'ha semblat? Molt bé. Una festa viscuda. Interessant. Un experiment d'enginyeria festiva: ens inventem una festa, en la creiem i la fem. Hi ha dues coses que al meu parer formen part del capital específic de la festa de blanc i blau de Granollers. Una, la principal, el seu caràcter civil. Amb la cosa del blanc i el blau i les colles, aquesta és una festa que aconseguix que tothom penqui molt i de franc. Té mèrit. És una festa barata. Però si paguéssim als qui la fan tres euros l'hora –que és un mal preu- no hi hauria pressupost per pagar-la.. Aquest és l'efecte màgic de la fórmula: moure voluntariat. Extreure energia de les persones, com les piles humanes de Matrix. Hi ha festes que es fan amb diners. Aquesta es fa amb hores.

Segona característica específica de la festa de blancs i blaus: la força de la idea, de la matriu, de l'esquema. M'explico: hi ha molt lloc on la festa és agafar moltes coses que ja hi eren i fer-ne un paquet i posar-hi un llacet. Tens el producte i l'emboliques. Aquí s'ha fet a l'inrevés: t'inventes un embolcall, i al final és l'embolcall el que et genera el producte. Hi ha llocs on hi ha festa perquè abans hi havia geganters, grallers, castellers... Aquí hi ha geganters, grallers, castellers, perquè abans hi havia una festa. Primer fabriques la capsula. Després se't va omplint. I és de goma: sempre hi caben coses noves.

Segona pregunta: si tu fossis d'aquí, què series? Blanc o blau? Jo crec que aquesta és la formulació correcta. No et poden preguntar si ets blanc o blau: només té sentit la resposta si ets de Granollers. Certament, formulada així, la pregunta té sempre una resposta evasiva: com que no sóc de Granollers, no puc ser res, de veritat. Però evadim-nos de l'evasiva. Pel que m'ha semblat entendre, que segur que és poc i equivocat, què seria jo, si vingués a viure a Granollers? Blanc o blau? Doncs acaba la festa i encara no en tinc ni idea. Però en tinc idees.

Comencem pels colors. Potser blanc o blau pel color. Pel gust pel color. Són dos colors connotats. I mal connotats. El blanc és un color borbònic i merengue, i en aquest sentit no se'm fa gaire simpàtic. Però per als qui tenim una edat, el blau és el color de la camisa vieja que tu bordaste en rojo ayer, això també marca. Ideològicament, empatats. L'azzurro és el color d'Itàlia, la nostra pàtria sentimental, però també la pàtria de Berlusconi i d'aquells xicots fatxendes amb ulleres de sol que tiren la canya a totes les que veuen. Més empat. Només pot arbitrar, pel que fa als colors, l'atzar absolut de l'estètica. I d'estètica, a mi m'agrada més el

blanc que el blau. No em facin dir per què. Un punt per als blancs.

Passem a la sociologia. M'ha semblat entendre que en origen el blanc era el color dels de tota la vida. Hi ha una relació prehistòrica entre el blanc i l'esplai, amb Puff era una drac màgic com a himne. Blancs/esplai/centre contra blaus/barri/xarnegos, en l'edat antiga i obscura de l'origen de la festa. Potser sí o potser no. Si de veritat fos així, un Villatoro –no pas Puig, Villatoro, xarnego- hauria de ser blau. No he anat mai a l'esplai ni a la parròquia. No sóc de tota la via. Blau, doncs? Els blaus es presenten al públic com a enrotllats i reivindicatius, més aviat alternatius, de la rasta i la farra. En la seva cosmovisió, ells són el vi i els altres l'orxata. Ells són la dissidència i els altres l'ortodòxia. Segur? No m'acaba d'agradar aquesta complaença blava amb el seu paper de tremendos, perquè em sembla una mica impostat. Amb el pas dels anys, la dissidència ha esdevingut una nova ortodòxia. I les processons de Sant Blausón avui tan políticament correctes com les de la Macarena. O més. Per tant, empat. Ni ben bé dels uns ni ben bé dels altres. Però, per orígens i per genètica, potser una mica més blau que blanc. Un punt per als blaus.

Estic doncs empatat. Un punt per cada un. Però m'han dit, i tenen raó, que t'has de mullar per força. Que el pitjor que es pot ser és no ser res. Que no et pots mirar un Manchester–Arsenal per la tele i decidir ser neutral, ni dels uns ni dels altres. Per gaudir del partit n'has de triar un. Com desempato? Tinc un avantatge: aquesta nit me'n vaig i demà no em podran apedregar pels carrers. Va, em decanto pels blancs. Desempata una constatació: són menys, són minoria. Per la festa, calen blancs. (Si s'hi fixen, em mullo poc. En trio més o menys uns, els blancs. Però ho faig per aquella raó per la qual ningú no vol ser mai triat).

Onze. Diumenge, a partir de les set de la tarda.

A la porta del pavelló olímpic de handbol, on es jugaran el punt dels rajolers, un noi blanc i una noia blava més joves que els adolescents, diguem-ne pre-adolescent, es morregen amb passió de Romeu i Julieta. Amb un entotsolament i una concentració que semblen trets d'un anunci de desodorants. No hi ha bàndols, en el fons, o l'amor -o el que sigui- és més fort que els bàndols? En tot cas, una foto per al llibre de la festa. Secció tòpics.

Quan jo era petit, jugàvem a pilota en silenci. però quan jugàvem a jugar a pilota, és a dir, quan no fèiem un partit sinó que el representàvem com una obra de teatre, mentre jugàvem l'anàvem radiant: agafa la pilota Marcial, la passa a Reixach... De la mateixa manera que en els dibuixos animats d'Oliver i Benjie, los magos del balón, hi havia una veu en off que radiava els seus partits impossibles fets de curses inacabables per camps immensos. Vull dir que quan vols donar a una acció força dramàtica a més de veure-la, necessites que te l'expliquin. Per això en Pep Callau és tan important a la festa de Granollers. Perquè la narra -ràpid, ocurrent, dramàtic, teatral- mentre està passant. Ell i no pas jo és el veritable relator de la festa. Perquè la relata on line. Narrador simultani.

Els esports granollerins de la rajola són un prodigi: no es pot aconseguir més amb menys. Veure uns xicots fent rajoles és un espectacle relatiu, en teoria. Doncs s'omple amb cinc mil persones un pavelló olímpic, amb uns nivells de passió sincera i no gens fingida que ja voldrien molts espectacles acreditats. És la força de la competició. La festa de Granollers és perquè és competitiva. Però la competició no és l'objectiu: és l'instrument per atreure la gent a participar. Cap vergonya, de ser competitiu. Cal vergonya hippie de voler guanyar. Cap vergonya d'emprenyar-te quan perds. Sense això, hi hauria potser una festa. Però no aquesta festa.

Mentre els rajolers produeixen rajoles amb stajanovisme soviètic, arriba la notícia que en Pol Esparagaró ha quedat segon a Indianàpolis. Fins aquí, normal. I que quan ha pujat a recollir el trofeu als Estats Units ha dit alguna cosa del tipus Visca els blaus. Si hagués cridat Visca Catalunya, psoem per cas, algú hauria parlat d'internacionalització del conflicte. Amb aquest crit, podríem parlar d'internacionalització de la festa. Tot i que vés a saber què coi hauran entès els d'Indianàpolis.

Dotze. Nit del diumenge. Conclusions i final.

En els balanços de la festa d'enguany, hi ha un cert consens que hi hagut menys gent que altres anys, sobretot divendres, el dia de la pluja i el Barça. La sorpresa és que els que t'ho diuen ho fan amb satisfacció. Hem aconseguit ser uns quants menys. No sé si explicar fora de Granollers que aquí fan una festa fantàstica. Ja els va bé ser els que són.

Assisteixo al veredict, com a observador. No estic autoritzat a explicar-ho gaire. Em fa l'efecte que no està ben resolta la manera de decidir el guanyador. Em sembla massa encotillada, massa prevista, massa matemàtica. Els guanyadors d'aquestes coses els haurien de decidir uns pocs criteris objectius i uns pocs criteris subjectius, sota el paraigua del sentit comú. Potser el resultat hauria estat el mateix. Potser no. Però en la competició, el mètode marca el resultat. Cal un bon mètode. I cal sobretot un mètode que accepti tothom.

Des del balcó de l'Ajuntament, miro la plaça quan diuen el veredict. Es viu amb una intensitat emocional enorme. Resen, ploren, salten, s'abracen, es trameten el condol, protesten, criden... No em passa mai: m'alegro que uns guanyin, però em sap greu que els altres perdin. Normalment sóc immune a aquest sentiment. Qui juga ja sap que pot perdre. M'emprenya l'eufòria de l'adversari, quan guanya. No m'impresiona la seva tristesa. El futbol es así. Doncs al balcó de l'Ajuntament, en el moment del veredict, no m'ho acabo de passar bé. Irracionalment: ja sé que perquè això funcioni, algú ha de guanyar i algú ha de perdre. Si no, no hi ha partida. Però em sap greu. Amb un altre resultat m'hauria passat el mateix. Em dec estar fent gran i sentimental.

Balanç? Festa fantàstica. Molt participativa. Amb un gran model. Que no perdi la competició. Amb un risc: que s'infla massa el programa, que les colles vulguin fer massa coses i no hi acabin d'arribar amb un bon nivell, que hi hagi més torrada que mantega.

Tornaré l'any vinent, de paisà, sense ser relator? Ara em sembla que sí. A veure si embolico algun fill. Si més no, sigui on sigui, trucaré a algú de Granollers el diumenge a la nit i li preguntaré: qui han guanyat, aquest anys? Els blaus o els blancs?. I me n'alegraré i me n'entristiré, guanyi qui guanyi i perdi qui perdi. Gràcies, blaus. Gràcies, blancs. Gràcies, Granollers, per l'hospitalitat amb aquest relator. I per la festa.

// S'ha separat la Galeria d'imatges corresponent al uploader d'imatges propi del content type,
// dels "nodes reference" als continguts de "Galeria d'imatges" pre-existents. ?> // Uploader
d'imatges ?> // "Nodes reference" a les Galeries d'imatges ?>

Enllaços Relacionats

- [10 anys de relat](#) ^[1]

comunicacio@ajuntament.granollers.cat

URL d'origen:<https://www.granollers.cat/festamajor/relat-festa-major-2011>

Enllaços

[1] <http://www.granollers.cat/festamajor/relat-festa-major>